

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)  
Tekst: Psalm 42  
Ochtenddienst / Middagdienst

Broeders en zusters,

### **Morgendienst**

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 122 : 1 en 3**
- 4. Lezing van de wet**
- 5. Zingen : Psalm 130 : 2 en 4**
- 6. Gebed om vergeving van onze zonden**
- 7. Schriftlezing : Psalm 42 en 43**
- 8. Zingen : Psalm 42 : 1, 2 en 3**
- 9. Tekst : Psalm 42**
- 10. Zingen : Psalm 42 : 4 en 7**
- 11. Dankzegging en gebed**
- 12. Slotzang : Lied 82 : 1 en 3 (90 Gezangen)**

### **Middagdienst**

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 122 : 1 en 3**
- 4. Gebed voor de opening van het Woord**
- 5. Schriftlezing : Psalm 42 en 43**
- 6. Zingen : Gezang 82 : 1 en 3 (bundel 90 Gezangen)**
- 7. Tekst : Psalm 42**
- 8. Zingen : Lied 14 : 1, 2, 3, 4 en 5**
- 9. Geloofsbelijdenis op de wijs van Gezang 4**
- 10. Dankzegging en gebed**
- 11. Slotzang : Psalm 42 : 1, 4 en 7**

**Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,**

Wat is de bijzondere kracht van de Psalmen ten opzichte van opwekkingsliederen en veel andere geestelijke liederen? De eerste kracht is natuurlijk dat de Psalmen liederen zijn die door de Heilige Geest zijn geïnspireerd. Zij zijn Woord van God voor de gemeente van Jezus Christus. Nu is het natuurlijk zo dat de Heilige Geest ook in de harten van de dichters van opwekkingsliederen en van andere geestelijke liederen werkt. Maar toch is dat op een andere manier.

Een tweede bijzondere kwaliteit van de Psalmen is de manier waarop de geloofsbeleving onder woorden wordt gebracht. In opwekkingsliederen wordt vaak de vreugde van het kennen van de Here Jezus onder woorden gebracht. Al de mooie dingen die Go voor ons doet en die Hij ons schenkt. In de Psalmen komen we ook liederen tegen met een dergelijke strekking. Maar er zijn ook Psalmen met een heel andere toonzetting. Psalmen waarin de dichter God kwijt is. Het bekendste voorbeeld daarvan in Psalm 88. Het gebed van een doodzieke. Maar ook Psalm 42 spreekt daarover. Over het kwijt zijn van God. Over het missen van God. Over het gevoel dat God je vergeten is. In de Psalmen die de Here ons gegeven heeft, laat Hij ons weten dat Hij al onze gevoelens kent. Niet alleen de gevoelens van vrede en vreugde, maar ook de gevoelens van verslagenheid en eenzaamheid. En dat we met al onze gevoelens, bij Hem terecht kunnen. Wie alleen maar opwekkingsliederen hoort, zou kunnen denken dat het leven van een gelovige van een leien dakje gaat. De Psalmen laten ons zien dat het leven van een christen niet alleen vreugde kent, maar ook verdriet, ja zelfs het diepe verdriet dat God je is vergeten en niet meer na je omkijkt.

Toen ik als beginnend predikant een jaar of tien geleden aan het werk ging, had ik zo mijn voorstelling over het verdriet en de moeiten die ik in het pastoraat zou tegen komen. Huwelijksproblemen, gezinsproblemen, familievetes, ziekte, gemeenteleden die betrokken raken bij een ongeluk, sterven, en zo zou ik nog wel even door kunnen gaan. Hoe moeilijk deze situaties ook allemaal kunnen zijn, toch had ik het gevoel dat je altijd wel met het Woord van de Here zou kunnen troosten. Achteraf bleek dat ik een behoorlijke blinde vlek in mijn verwachtingspakket had, namelijk de psychische aandoeningen. Ik voelde een vreselijke machteloosheid als ik bij gemeenteleden op bezoek kwam die midden in een diepe depressie zaten. Wat moest je tegen deze mensen

zeggen? Ja, wat kon je zeggen, zonder het goedkoop te laten klinken? “Na regen komt zonneschijn?” Als mensen alleen maar een oneindige hemel vol donkere wolken om zich heen zien, dat komt dat niet geloofwaardig over. Zeggen dat God er echt is. Ja, ze willen dat graag geloven, maar ze ervaren er niets van. Het worden zomaar holle woorden. Ja, dominee, u zegt dat wel mooi. En u zult dat ook wel zo ervaren. Maar ik ervaar er niets van. Ik heb gebeden, u zou eens moeten weten hoeveel ik heb gebeden. Hoe hard ik de Here heb gesmeekt om zijn aanwezigheid te mogen ervaren. Hoe vreselijk is verlang naar zijn warmte en liefde, zijn aanwezigheid in mijn eenzaamheid. Maar het helpt allemaal niet, dominee. De Here is mij vergeten. En dan kon ik wel zeggen dat dat niet zo was, maar de broeder of zuster die tegenover mij zat, voelde dat niet zo. Aan het eind van een dergelijk bezoek kwam het dan geregeld voor dat ik deze Psalm las. Waarin de dichter tegen zichzelf, tegen zijn hart zegt, en dan gebruik ik nu even de NBV:

*Wat ben je bedroefd, mijn ziel*

*en onrustig in mij.*

*Vestig je hoop op God,*

*eens zal ik Hem weer loven,*

*mijn God die mij ziet en redt.*

Op een enkeling na, zijn de theologen het er wel over eens dat Psalm 42 en 43 in feite één lied vormen. Hoe deze Psalmen uiteindelijk als twee liederen in het Psalmboek terecht is gekomen is onduidelijk. Maar gezien het feit dat in Psalm 43 het refrein uit Psalm 42 wordt herhaald, het thema hetzelfde is en ook de versmaat, wijst alles erop dat we hier inderdaad met één lied te maken hebben. Een lied met een prachtige beeldende taal.

Het bekendst is wel het beeld van het hert, van de hinde. De hinde die smacht naar een waterbeek met koel stromend en fris water. Het beeld roept bij veel mensen vertedering op. Een soort Bambi-gevoel. Toch pakken we de sfeer van het beeld niet goed op als we in die gevoelens van vertedering blijven hangen. Het gaat hier over een vrouwelijk hert. Niet een mannetje met zijn imposante gewei. Nee, om een vrouwtje met dat kleine gewei waar ze niets mee kan beginnen. De hinde is hier beeld voor het machteloze dier. Een machteloos dier dat snakt naar koel en fris water, maar het nergens vindt. Het loopt

al de beken af die het kent, maar ze zijn allemaal opgedroogd. Ze lijdt dorst, bittere dorst.

Zo leidt onze dichter ook dorst, bittere dorst. Hij verlangt naar God. En dan niet zozeer op de manier zoals wij dat kennen. God ervaren in je hart. Dat God jou opzoekt. Nee, hij wil naar God toe (vers 3). “Wanneer mag ik komen en voor uw aangezicht verschijnen?” Gezien het feit dat dit een lied is van de Korachieten en de Korachieten tempelwachters en tempelzangers waren, stamt die lied dus uit de tijd na David. En de dichter heeft dus een intens verlangen om naar Jeruzalem te gaan en de Here te ontmoeten in zijn woning, de tempel.

De dichter is dus blijkbaar niet in staat om naar Jeruzalem af te reizen. Of dat door ziekte is of doordat hij een gevangene is, vertelt hij ons niet. Het lijkt erop dat hij een soort gevangene is. Misschien iemand die gevangen is genomen tijdens een inval van een vijand van Israël en nu als slaaf dienst moet doen in een huis ergens in het noorden. In de buurt van Damascus, daar waar de Jordaan in het gebergte van de Hermon ontspringt (vers 7). “Mijn ziel buigt zich neer in mij, daarom denk ik aan U, vanuit het land van de Jordaan en de Hermonbergen, uit het klein gebergte.”

En hij leeft daar temidden van mensen die van de God van Israël niet willen weten. Zijn geloof in de God van Israël is blijkbaar niet onopgemerkt gebleven bij de mensen in zijn omgeving. En ze zien daarin een prachtige stok om de dichter mee te slaan. Want heel de dag zeggen ze tegen hem: waar is dan je God? Er wordt een duivels spel met hem gespeeld. Hij verlangt zo naar de Here en hij gelooft dat de Here hem zal redden en zijn vijanden zal straffen. Maar iedere dag dat de Here daarmee wacht vergroot zijn lijden. Want het stelt zijn geloof op de proef en geeft zijn vijanden alleen maar reden om zijn God nog meer te spotten. Want deze God doet blijkbaar toch niets. Is blijkbaar machteloos tegen hun en hun goden.

Hoewel depressiviteit iets heel anders lijkt als gevangenschap, toch zijn de overeenkomsten groot. Want net als een gevangene heeft iemand die in een depressie zit het machteloze gevoel dat hij geen kant op kan. Hij zit gevangen tussen de muren van het bestaan en kan nergens naar toe. En vaak zijn er dan ook stemmen in het hart die tegen je zeggen om je geloof in God toch op te geven. Want God luistert toch niet. Al die gebeden die je hebt opgezonden; ze hebben toch nergens toe geleid. God is niet gekomen en heeft je angst en gevoel van machteloosheid niet weg genomen. Waarom

zou je nog bidden? Waarom zou je nog wat van God verwachten? Ja, waarom? Tranen zijn zijn brood, dag en nacht. Verdriet, verdriet en nog eens verdriet, vervult zijn leven. Dan gaan zijn gedachten terug naar vroeger. Terug naar de tijd toen hij samen met vele anderen op kon trekken naar Jeruzalem, naar de tempel. Zingend en feestvierend gingen ze naar de stad van de vrede. “Ik was verheugd toen men mij zei: laat ons naar ’t huis des Heren gaan, om voor God aangezicht te staan. Kom ga met ons en doe als wij.” Wat zou hij graag weer deel uitmaken van die blijde stoet. Van die feestende menigte die naar het huis van God optrekt. Maar de werkelijkheid van nu is anders. Hij kan niet weg. Hij kan niet optrekken naar de stad van de Here. Hij zit hier vast tussen deze heidenen die zijn geliefde God bespotten.

Tegenspoed stapelt zich op tegenspoed in zijn leven. Golven slaan over hem mee. Hij voelt zich meegesleurd door het leven, van de grond getild en tegen de aarde gesmaakt door de golven. Hij voelt hoe zijn adem wordt afgesneden door het water. Hij voelt zich beurs en hapt naar lucht.

En in de volgende verzen zien we hoe de dichter naar vaste grond onder zijn voeten zoekt bij de Here, zijn God, maar telkens weer door golven wordt opgetild en neergesmaakt. Want in vers 9 zoekt hij houvast dat de Here zijn leven een wending zal geven. Hij spreekt over een toekomst waarin de Here elke dag zijn goedertierenheid zal gebieden. Of om het met de woorden van de NBV te zeggen: de Here zijn liefde zal bewijzen. ’s Nachts een lied bij hem zal zijn. Een lied van dank en vreugde. Een gebed tot de God van zijn leven. Wat kijkt hij uit naar de dag waarop de Here hem zal bevrijden uit zijn verdriet. Waarop hij weer naar het huis van de Here zal kunnen. De liefde van God weer elke dag zal ervaren en ’s nachts zijn hart vol is van de liefde van God en hij er niet aan ontkomt om de Here zijn lied te zingen en een dankgebed tot God op te zenden. Aan dat vooruitzicht wil hij zich vasthouden.

Maar dan wint de pijn en het verdriet het weer. En hij roept het uit tot God. Waarom vergeet u mij? Waarom moet ik in het zwart gaan. Hij rouwt om alles wat hij kwijt is door de onderdrukking van zijn vijanden. Maar in dit roepen verwenst de dichter de Here niet. Want hij noemt Hem “mijn rots”.

Maar de pijn van dit leven is bijna ondragelijk voor hem. Met een doodsteek in zijn beenderen, honen hem zijn tegenstanders, doordat ze de hele dag door tegen hem lopen te zeggen: waar is uw God? Deze doodsteek is het gehoon van zijn tegenstander. Het

gaat hem door merg en been dat ze de hele dag maar tegen hem lopen te zeggen: waar is uw God? Het is zout in zijn wonde. De wond dat God zo ver weg is. Telkens herinneren zijn vijanden door deze woorden hem aan zijn pijn. Het is het ergste dat ze tegen hem kunnen zeggen. Want de Here is zijn hoop. Maar waar blijft Hij nu.

Hoe groot zijn pijn ook is, toch laat hij zijn hoop op God niet varen. Hij spreekt zijn ziel weer toe. Bemoedigt hem en zegt tegen hem: wat buig je je neer, mijn ziel. Wat ben je neerslachtig, bedroefd. Wat ben je onrustig in mij. Vestig je hoop op God, eens zal ik hem weer loven, mijn God die mij ziet en redt.

Hier zien we het geloof dat zijn hoop vestigt op de dingen die het niet ziet. De dichter van deze Psalm, ziet de aanwezigheid van God niet in zijn leven. Want hij leeft in ellende en kan niet optrekken naar het huis van zijn God. Hij ervaart de aanwezigheid van de Here niet in zijn leven. Want hij ervaart pijn. Ja, hij ervaart dat God niet optreedt tegen mensen die God bespotten. Ja, de Here laat toe dat zijn vijanden reden hebben om hem te smaden. Door te vragen: waar is dan je God? Maar toch zegt hij tegen zijn onrustige en diep gekwetste hart: vestig je hoop op God, eens zal ik Hem weer loven, mijn God die mij ziet en redt.

Het is heerlijk als je de aanwezigheid van de Here in je leven ziet en ervaart. Als je door de zegen van de Here rust hebt in je hart. Maar de Here laat ons in deze Psalm zien, dat er ook tijden kunnen zijn waarin alles in je leven erop wijst dat de Here je vergeten is. Dat het lijkt alsof het Hem koud dat wij tegenslag op tegenslag meemaken. Zoals dat in sommige levens van broeders of zusters gebeurt. Als kind jarenlang misbruikt door haar vader. Alle vertrouwen in mensen verloren. Levend in angst. Waardoor het leren op school niet goed ging. Waardoor het vinden van een baan niet lukte of je na een paar maanden stond je weer op straat. Waardoor je nooit blij kon zijn met jezelf. Waardoor je geen man kon vinden om het leven mee te delen. Want je was het niet waard om te trouwen. Je was het niet waard om geluk te kennen. Ja, je wordt telkens weer gekweld door het gevoel dat je het het beste zou zijn als je helemaal niet bestond. Als je er helemaal niet meer was. De duivel roept het je toe: waar is dan je God?

Maar zeg dan tegen je ziel, je hart, dat het blijft vertrouwen op de Here uw God. En roep dan in herinnering wat de Here voor u gedaan heeft. Hoe Hij u naam verbonden heeft aan die van u. Hoe Hij beloofd heeft altijd uw God en Vader te zijn. Hoe Hij

beloofd heeft u zonden weg te wassen in het bloed van Jezus Christus. Hoe zijn Geest u beloofd heeft dat Hij is uw wonen en werken wil.

**Amen**